LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS IZDEVUMS

KOPSOLĪ

OKTOBRIS 2026 #8 (1192)

WWW.LNS.LV

NEDZIRDĪGO NEDĒĻA 2026: IESTĀJOTIES PAR NEDZIRDĪGO TIESĪBĀM

No 21. līdz 27. septembrim Latvijā norisinājās Starptautiskā Nedzirdīgo nedēļa, kuras šā gada vadmotīvs bija "Iestājoties par nedzirdīgo personu cilvēktiesībām". Latvijas Nedzirdīgo savienība bija sagatavojusi programmu ar izglītojošām lekcijām, tikšanās reizēm, radošajām darbnīcām un svētku pasākumiem, pievēršot uzmanību nedzirdīgo cilvēku tiesībām, izglītībai, zīmju valodai un kultūrai.

Pirmdiena, 21. septembris: cilvēktiesības un ANO konvencija

Nedēļa sākās ar cilvēktiesību jautājumiem. LNS publicēja videoziņas Nr. 46 "Edgars Vorslovs: par ANO Konvenciju un nedzirdīgo tiesībām Latvijā", kurās LNS prezidents atskatījās uz pārmaiņām kopš ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām spēkā stāšanās Latvijā 2010. gadā. Viņš uzsvēra, ka Konvencija palīdzējusi mainīt attieksmi pret nedzirdīgiem cilvēkiem un veicinājusi zīmju valodas tulka pakalpojumu attīstību. Profesionālās un augstākās izglītības ieguvei paredzētais tulkošanas apjoms 2022. gadā tika palielināts no 480 līdz 960 stundām mācību gadā, savukārt kopš 2013. gada pieejamas arī 120 stundas saskarsmei ar citām personām.

Turpinājums 5. lp.

ŠAJĀ NUMURĀ LASIET

AKTUALITĀTES

Valsts apmaksātie sociālās rehabilitācijas pakalpojumi cilvēkiem ar dzirdes invaliditāti un jaunā bērnu grāmata "Foršais gailis", kas iepazīstina ar latviešu zīmju valodu. *2. lp.*

PASAULES NEDZIRDĪGO FEDERĀCIJAI 75

Federācijas 75 gadu jubilejas konferencē Romā diskutēts par zīmju valodu tiesisko atzīšanu, nedzirdīgo cilvēku tiesībām un aktuālajiem izaicinājumiem pasaulē. *3. lp.*

NEDZIRDĪGO NEDĒĻA

Atskats uz Starptautiskās Nedzirdīgo nedēļas pasākumiem Latvijā – lekcijām, tikšanās reizēm, Stūra mājas videogida atklāšanu un Nedzirdīgo dienas svētkiem. *5. lp.*

LNS VĒSTURE

Senlaicīgs modinātājpulkstenis ar paštaisītu gaismas signālu atklāj, kā nedzirdīgie agrāk pielāgoja ikdienas priekšmetus savām vajadzībām. *7. lp.*

KAIMIŅIEM JUBILEJA

Tartu apriņķa Nedzirdīgo biedrība atzīmējusi 95 gadu jubileju. *8. lp.*

PEP ATBALSTS ĢIMENĒM

Noslēdzies vecāku atbalsta projekts "Sadzirdēt ar sirdi", un tapuši pieci PEP mammu padomu video zīmju valodā par bērnu audzināšanu un ģimenes attiecībām. *9. lp.*

AKTUALITĀTES

Teksts: Laura Zeltiņa

SIA "LNS Rehabilitācijas centrs" nodrošina valsts apmaksātus sociālās rehabilitācijas pakalpojumus cilvēkiem ar dzirdes invaliditāti.

Pakalpojumu mērķis ir attīstīt saziņas un ikdienas prasmes, veicināt patstāvību un līdzdalību sabiedrībā. Sociālā rehabilitācija palīdz cilvēkiem pārvarēt ikdienas grūtības, stiprināt pašapziņu un uzlabot dzīves kvalitāti.

Pieejama latviešu zīmju valodas apmācība un pilnveide, radošās pašizteiksmes un saskarsmes iemaņu apguve, tostarp digitālo prasmju attīstīšana, psiholoģiskās adaptācijas treniņi, kā arī palīdzība sociālo problēmu risināšanā. Papildus tiek nodrošināti sociālās rehabilitācijas pakalpojumu kompleksi noteiktām klientu grupām – līdz 20 vai 28 dienām atbilstoši normatīvajos aktos paredzētajiem nosacījumiem.

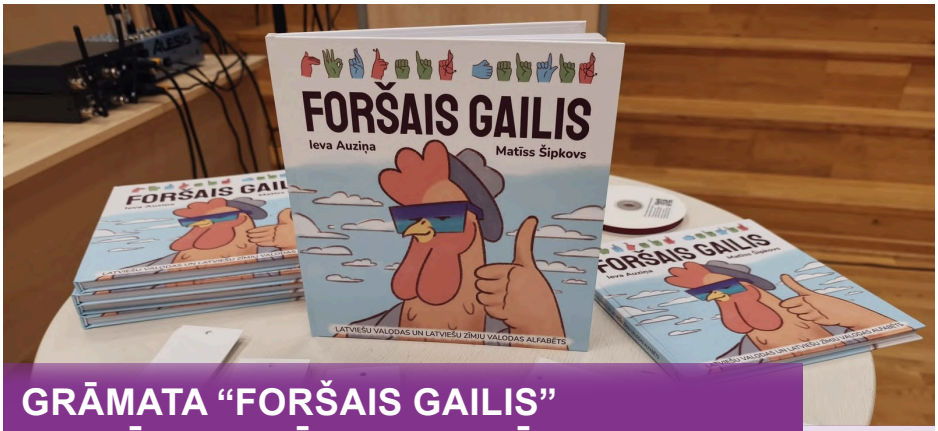
Pakalpojumi tiek pielāgoti katra klienta individuālajām vajadzībām un ir pieejami deviņās Latvijas pilsētās: Rīgā, Liepājā, Kuldīgā, Ventspilī, Smiltenē, Alūksnē, Valmierā, Rēzeknē un Daugavpilī. Konkrēto pakalpojumu veidu un apjomu nosaka, izvērtējot klienta vajadzības un izstrādājot individuālu sociālās rehabilitācijas plānu.

Lai saņemtu pakalpojumus, jāpiesakās Latvijas Nedzirdīgo savienībā, iesniedzot iesniegumu. LNS izvērtēs personas tiesības saņemt pakalpojumu un pieņems lēmumu par tā piešķiršanu.

Plašāka informācija:

Spied šeit

Teksts: Justīne Smuļkēviča *Foto: publicitātes materiāli*

GRĀMATA "FORŠAIS GAILIS" IEPAZĪSTINA BĒRNUS AR ZĪMJU VALODU

7. oktobrī Rīgas Ēbelmuižas pamatskolā notika izdevniecības "Droši un Koši" grāmatas "Foršais gailis" atklāšanas svētki, kuros piedalījās skolas audzēkņi un pedagogi. Grāmata palīdz bērniem iepazīt latviešu zīmju valodu un apgūt alfabētu.

Ābece paredzēta pirmsskolas vecuma bērniem un bērniem ar dzirdes traucējumiem. Dzejoļi, ilustrācijas un video zīmju valodā palīdz bērniem aizraujošā veidā apgūt alfabētu un iepazīt dažādus saziņas veidus.

Grāmatas mērķis ir veicināt izpratni par nedzirdīgo un vājdzirdīgo kopienu, tās kultūru un zīmju valodas nozīmi, rosinot bērnus būt saprotošiem pret citiem.

Alfabēta dzejoļa autore ir Ieva Auziņa, ilustrāciju un dizaina autors – Matīss Šipkovs. Grāmatas stāstus latviešu zīmju valodā atveido Amanda Anete Intsone.

Grāmatu "Foršais gailis" var iegādāties izdevniecības "Droši un Koši" internetveikalā:

www.drosikosi.com

Teksts: Inese Immure *Foto: Ineses Immures personīgais arhīvs*

Pasaules Nedzirdīgo federācijas 75 gadu jubilejas konference Romā. 1. daļa

75 GADI KOPĀ: CĪŅA PAR ZĪMJU VALODAS TIESĪBĀM

2026. gada 24. un 25. septembrī Roma kļuva par starptautiskās nedzirdīgo kopienas tikšanās vietu. Pasaules Nedzirdīgo federācijas (WFD) 75 gadu jubilejas konferencē pulcējās aptuveni 450 dalībnieku no 63 valstīm. Latviju konferencē pārstāvēja Latvijas Nedzirdīgo savienības domes priekšsēdētāja Inese Immure.

Divu dienu laikā tika runāts par nedzirdīgo kustības vēsturi, zīmju valodu juridisko atzīšanu un tiesībām tās lietot, bērnu izglītību, psihisko veselību, nedzirdīgo līderību un mākslīgā intelekta attīstību. Lai gan tēmas bija dažādas, tās vienoja kopīgs mērķis – panākt, lai nedzirdīgo zīmju valodas tiktu atzītas un aizsargātas un lai nedzirdīgie tās varētu brīvi lietot un paši piedalīties viņiem svarīgu lēmumu pieņemšanā.

Par konferencē dzirdēto un redzēto stāstīsim trīs rakstu sērijā. Pirmajā pievērsīsimies federācijas jubilejai un zīmju valodu tiesību attīstībai pasaulē.

No 25 līdz 140 valstīm

Konferenci atklāja WFD prezidents Džozefs J. Marejs (*Joseph J. Murray*). Viņš atgādināja, ka nedzirdīgo starptautiskā sadarbība aizsākās jau 19. gadsimtā, krietni pirms federācijas dibināšanas. Nedzirdīgos visā pasaulē vieno ne tikai līdzīga dzīves pieredze, bet arī piederība kopienai, zīmju valoda un vēlme kopīgi aizstāvēt savas tiesības.

Kad 1951. gadā Romā dibināja Pasaules Nedzirdīgo federāciju, tajā apvienojās 25 valstu pārstāvji. Šodien federācija apvieno nedzirdīgo organizācijas no aptuveni 140 valstīm un starptautiskā līmenī pārstāv vairāk nekā 70 miljonu nedzirdīgo cilvēku intereses.

Jubilejas konferencē piedalījās arī divi bijušie WFD prezidenti – Marku Jokinens (*Markku Jokinen*) un Līsa Kaupinena (*Liisa Kauppinen*), kuri devuši nozīmīgu ieguldījumu federācijas darbībā.

Līsa Kaupinena: nedzirdīgajiem pašiem jālemj par savu dzīvi

Viena no atmiņā paliekošākajām bija WFD goda prezidentes Līsas Kaupinenas uzruna. Viņa runāja ne tikai par sasniegumiem, bet arī par laikiem, kad nedzirdīgajiem pašiem bija daudz mazāk iespēju lemt par savu dzīvi. Kaupinena atcerējās, ka savulaik pat Ziemeļvalstīs nedzirdīgo organizācijas vadīja dzirdīgi cilvēki. Tagad situācija ir mainījusies. Nedzirdīgie paši vada savas organizācijas, pārstāv savas intereses un piedalās lēmumu pieņemšanā. Šodien tas var šķist pašsaprotami, taču šādas pārmaiņas prasījušas daudzu gadu darbu.

Viņa aicināja padomāt arī par to, kā sabiedrība uztver nedzirdīgos: vai tikai kā cilvēkus ar invaliditāti, kuriem nepieciešama palīdzība, vai arī kā savas valodas un kultūras kopienas locekļus. Kaupinena uzsvēra, ka nedzirdīgo tiesības nav iespējams pilnvērtīgi nodrošināt, neatzīstot un neaizsargājot zīmju valodas.

Īpašu uzmanību Kaupinena pievērsa nedzirdīgo bērnu izglītībai. Nedzirdīgam bērnam valoda nepieciešama jau no mazotnes, nevis tikai tad, kad viņš sāk iet skolā. Bērnam jāspēj saprast apkārtējos, izteikt savas domas, uzdot jautājumus un iepazīt pasauli. Tāpēc ļoti svarīga ir agrīna zīmju valodas apguve un bilingvālā izglītība. Kaupinena pieminēja itāļu psiholingvisti Virdžīniju Volterru (*Virginia Volterra*), vienu no Itālijas zīmju valodas pētniecības aizsācējām. Viņas pētījumi palīdzējuši labāk izprast, cik nozīmīga bērna attīstībā ir agrīna piekļuve zīmju valodai. Zīmju valoda netraucē apgūt runāto vai rakstīto valodu. Gluži pretēji – abas valodas var viena otru papildināt.

Kaupinena pievērsās arī nedzirdīgo sieviešu tiesībām. Vēsturiski viņām bijis vēl grūtāk nokļūt vadošos amatos un piedalīties lēmumu pieņemšanā. Tāpēc ir svarīgi, lai arī sievietēm būtu iespēja kļūt par līderēm un ietekmēt savas kopienas nākotni.

Runājot par tehnoloģijām, Kaupinena atzina, ka tās nedzirdīgajiem pavērušas daudz jaunu iespēju. Tomēr tehnoloģijas nevar aizstāt zīmju valodu un cilvēku savstarpējo saziņu.

Uzrunas noslēgumā viņa aicināja nedzirdīgo organizācijas turēties kopā un sadarboties. Izskanēja arī kāda sirsnīga doma – zīmju valoda nedzirdīgajiem ir tik tuva, ka viņi tajā vēlētos sazināties pat debesīs.

Zīmju valodas atzītas 84 valstīs

Cik valstīs zīmju valoda ir juridiski atzīta? Un vai atzīšana likumā nozīmē, ka nedzirdīgais cilvēks ikdienā patiešām var izmantot savu valodu? Uz šiem jautājumiem savā prezentācijā atbildēja WFD zīmju valodas tiesību speciāliste Susana Stigliča (*Susana Stiglich*) no Peru. Viņas apkopotie dati rāda, ka 2026. gadā nacionālās zīmju valodas ir juridiski atzītas 84 valstīs jeb 43 % no 195 pasaules valstīm. Pārējās 111 valstīs šāda atzīšana vēl nav panākta.

Lielas pārmaiņas notikušas pēdējos 20 gados. Pirms ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām pieņemšanas 2006. gadā nacionālās zīmju valodas juridiski bija atzītas 25 valstīs. Kopš tā laika tām pievienojušās vēl 59 valstis. ANO konvencija nedzirdīgo kopienai ir īpaši nozīmīga, jo tajā zīmju valodas atzītas starptautiska cilvēktiesību līguma līmenī un nostiprinātas ar tām saistītās tiesības.

Starp valstīm, kurās zīmju valoda ir juridiski atzīta, ir arī Latvija. Latviešu zīmju valodas tiesiskā aizsardzība nostiprināta jau 1999. gadā pieņemtajā Valsts valodas likumā, kas stājās spēkā 2000. gadā. Likuma 3. panta trešajā daļā noteikts, ka valsts nodrošina latviešu zīmju valodas attīstīšanu un lietošanu saziņai ar nedzirdīgajiem cilvēkiem. Tātad Latvija šo soli spēra vēl pirms ANO konvencijas pieņemšanas. Mums zīmju valodas tiesiskā aizsardzība noteikta vispārējā valodu likumā, nevis atsevišķā zīmju valodas likumā vai Satversmē.

Taču Stigliča atgādināja, ka ar ierakstu likumā vien nepietiek. Ja nedzirdīgs cilvēks nevar saņemt zīmju valodas tulka pakalpojumu pie ārsta, bērnam nav pieejama izglītība zīmju valodā vai valsts iestādes nesniedz informāciju saprotamā veidā, juridiskā atzīšana nedzirdīgo cilvēku ikdienu maz ietekmē.
Labs piemērs ir Bolīvija. Tur zīmju valodu pirmoreiz juridiski atzina 2009. gadā, tomēr ar to nepietika, lai nodrošinātu visas nepieciešamās tiesības. Tikai 2025. gadā tika pieņemts jauns likums, kas Bolīvijas zīmju valodai piešķīra oficiālās valodas statusu un nostiprināja nedzirdīgo lingvistiskās tiesības. Likums nosaka arī Zīmju valodas padomes sastāvu un darbību. Tajā pārstāvētas gan valsts institūcijas, gan Bolīvijas Nedzirdīgo federācija.
Stigliča aicināja nedzirdīgo organizācijas pievērst uzmanību ne tikai likumu pieņemšanai, bet arī to īstenošanai. Ir jābūt skaidram, kura institūcija par ko atbild, kā tiks nodrošināti pakalpojumi un kā lēmumu pieņemšanā piedalīsies paši nedzirdīgie. Citādi zīmju valodas atzīšana var palikt tikai skaists solījums.

Ar prezentāciju angļu valodā var iepazīties WFD tīmekļvietnē: https://wfdeaf.org/resources/sign-language-recognition/.

Eiropā vēl daudz darāmā

Par situāciju Eiropā stāstīja Eiropas Nedzirdīgo savienības (EUD) politikas vadītājs, jurists Aleksandrs Blokss (*Alexandre Bloxs*) no Beļģijas.
Blokss atgādināja par EUD izdoto grāmatu *"From Recognition to Officialisation: A European Evolution of Sign Language Rights"* ("No atzīšanas līdz oficiālam statusam: zīmju valodu tiesību attīstība Eiropā"), kuras redaktors ir viņš pats. Grāmatā aplūkots 31 Eiropas valsts tiesiskais regulējums. Tajā secināts, ka 29 valstīs nacionālās zīmju valodas ir atzītas par pilnvērtīgām valodām.
Eiropas Savienībā ir 24 oficiālās valodas, taču nevienai no 29 nacionālajām zīmju valodām šāda statusa nav. Tas ierobežo nedzirdīgo iespējas izmantot savu zīmju valodu saziņā ar Eiropas Savienības institūcijām.

Jau 2016. gadā EUD iesniedza Eiropas Parlamentam petīciju, aicinot ļaut nedzirdīgajiem iesniegt petīcijas savā nacionālajā zīmju valodā videoformātā bez obligāta rakstiska tulkojuma kādā no ES oficiālajām valodām. Taču desmit gadus vēlāk šis jautājums joprojām nav atrisināts.
2025. gada aprīlī ANO Personu ar invaliditāti tiesību komiteja ieteica Eiropas Savienībai atzīt visas 29 nacionālās zīmju valodas par ES oficiālajām valodām un nodrošināt nedzirdīgo līdzdalību ES institūciju darbā savās valodās. Tomēr šis ieteikums pagaidām nav īstenots. Arī Eiropas Komisijas 2026. gada maijā publiskotajā paziņojumā par ES Personu ar invaliditāti tiesību stratēģijas pilnveidošanu līdz 2030. gadam šāds priekšlikums netika iekļauts. Eiropas Nedzirdīgo savienība par to pauda vilšanos.

Ar minēto grāmatu angļu valodā var iepazīties Eiropas Nedzirdīgo savienības tīmekļvietnē: https://eud.eu/from-recognition-to-officialisation-a-new-eud-book-redefining-sign-language-rights-in-europe/

Kā panākt pārmaiņas praksē

Paneļdiskusijā dalībnieki apsprieda, kā nedzirdīgo organizācijas var panākt, lai zīmju valodas tiesības tiktu īstenotas ikdienā.
Nedzirdīgo organizācijām jāsadarbojas ar politiķiem, pētniekiem un citām cilvēku ar invaliditāti organizācijām. Svarīgi ir arī zinātniskie pētījumi, kas palīdz pamatot prasības un parādīt, kāpēc pārmaiņas nepieciešamas.
Blokss atgādināja, ka valdības nereti aizbildinās ar finansējuma trūkumu. Taču valstis, kas ratificējušas ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām, ir uzņēmušās saistības šīs tiesības nodrošināt.
Diskusijā minēja arī piemēru no televīzijas. Dažkārt raidījumā zīmju valodas tulks ir redzams tik mazā ekrāna lodziņā, ka zīmes ir grūti saskatīt. Formāli tulkojums ir nodrošināts, bet vai nedzirdīgais skatītājs patiešām saņem informāciju? Šādās situācijās nedzirdīgajiem jārunā par problēmu un jāpieprasa kvalitatīvāks pakalpojums.
Dalībnieki aicināja izmantot arī personīgos pieredzes stāstus. Konkrēts stāsts par nepieejamu ārsta konsultāciju, televīzijas raidījumu vai valsts iestādes pakalpojumu politiķim dažkārt palīdz saprast problēmu labāk nekā vispārīgs prasību saraksts.
WFD ir sagatavojusi arī vadlīnijas *"Guidelines for Achieving Sign Language Rights"* ("Vadlīnijas zīmju valodas tiesību panākšanai"). Tajās apkopota dažādu valstu pieredze un ieteikumi, kā sadarboties ar lēmumu pieņēmējiem un aizstāvēt zīmju valodas tiesības.

Ar vadlīnijām var iepazīties federācijas tīmekļvietnē: www.wfdeaf.org.Guidelines-for-achieving-sign-language-rights.pdf

Nākamajā raksta daļā – par nedzirdīgo psihisko veselību, WFD vēsturi, interesantiem pētījumiem un nedzirdīgo bērnu izglītību dažādās pasaules valstīs. •

Raksts zīmju valodā:
SPIED ŠEIT

Teksts: Elfa Kesenfelde, Laura Zeltiņa

Foto: no LNS arhīva

Sākums 1. lp.

Lai gan informācijas un pakalpojumu pieejamība ir uzlabojusies, joprojām pastāv atšķirība starp likumos noteiktajām tiesībām un to īstenošanu dzīvē, īpaši izglītības jomā. E. Vorslovs uzsvēra principu "Neko par mums bez mums!", aicinot nedzirdīgos aktīvi iesaistīties lēmumu pieņemšanā.

Videoziņas Nr. 46 "Edgars Vorslovs: par ANO Konvenciju"

SPIED ŠEIT

Otrdiena, 22. septembris: izglītība un zīmju valoda skolās

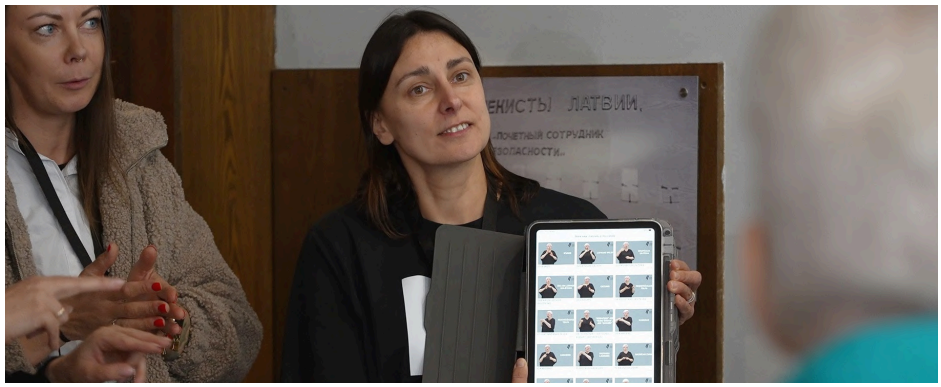
Diena sākās ar LNS valdes tikšanos ar Rīgas Ēbelmuižas pamatskolas, Rīgas Raiņa vidusskolas un Rīgas domes Izglītības departamenta pārstāvjiem, lai pārrunātu nedzirdīgo jauniešu iespējas iegūt vidējo izglītību.

Šajā dienā LNS organizēja arī izglītojošas nodarbības deviņās Latvijas skolās: Rīgas Centra daiļamatniecības pamatskolā, Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzijā, Rēzeknes 5. pamatskolā, Puzes pamatskolā, Rīgas 1. pamatskolā – attīstības centrā, Liepājas Jāņa Čakstes vidusskolā, Rīgas 47. pamatskolā, Jāņa Endzelīna Kauguru pamatskolā un Rīgas Ēbelmuižas pamatskolā. LNS reģionālo biedrību un grupu pārstāvji iepazīstināja skolēnus ar nedzirdīgo kultūru, latviešu zīmju valodas pamatiem un saziņu ar nedzirdīgiem cilvēkiem.

Savukārt Rīgas Ēbelmuižas pamatskolā LNS Jauniešu centra un LNS valdes pārstāvji vadīja nodarbību par nedzirdīgo cilvēku tiesībām, zīmju valodas saglabāšanas un attīstības nozīmi, kā arī Pasaules Nedzirdīgo federācijas un LNS vēsturi, uzsverot jauniešu lomu savas valodas, kultūras un tiesību aizstāvēšanā.

Trešdiena, 23. septembris: kā atpazīt diskrimināciju

LNS Kopienas centrā notika lekcija "Kā atpazīt diskrimināciju?", kuru vadīja Tiesībsarga biroja Diskriminācijas novēršanas un digitālo tiesību nodaļas vecākā juriste Ligita Bordāne. Lekcijas dalībnieki uzzināja, kā atpazīt diskrimināciju dažādās dzīves situācijās, aizstāvēt savas tiesības un kur vērsties pēc palīdzības. Tika aplūkota arī ANO Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām un analizēti praktiski diskriminācijas piemēri.

24. septembris, Stūra mājas ekspozīcijas videogida zīmju valodā atklāšana.

25.septembris, lekcija "Zīmju valodas pasaulē un Baltijā".

26. septembris, LNS Vidzemes reģionālā biedrība izpilda "Dziesma dzīvo rokās".

26. septembris, Nedzirdīgo kopienas koris uzstājas ar "Seko saviem sapņiem".

Ceturtdiena, 24. septembris: zīmju valoda ienāk Stūra mājā

Stūra mājā, Brīvības ielā 61, Rīgā, svinīgi atklāja jaunu videogidu latviešu zīmju valodā un starptautiskajās zīmēs. Tas ļauj nedzirdīgiem apmeklētājiem ekskursijas laikā iepazīt Stūra mājas vēsturiskās cietuma telpas un saņemt informāciju zīmju valodā par ēkas vēsturi un čekas darbību Latvijā padomju okupācijas laikā. Atklāšanas pasākumā notika videogida prezentācija un kopīga ekspozīcijas apskate. Videogida zīmju valodas modele ir Elfa Kesenfelde, bet tulkošanu nodrošināja Laura Zeltiņa.

Videoziņu sižets Nr. 13 "Videogids zīmju valodā Stūra mājā"

SPIED ŠEIT

Piektdiena, 25. septembris: LNS dome un zīmju valodu daudzveidība

Dienas pirmajā pusē LNS Kopienas centrā notika atklāta LNS domes sēde. Tās dalībnieki pievienojās arī sociālajai akcijai "Dažādo kurpju diena", uzvelkot atšķirīgas kurpes un simboliski apliecinot atbalstu cilvēku dažādībai, vienlīdzīgām tiesībām un iekļaujošai sabiedrībai.

Dienas otrajā pusē notika lekcija "Zīmju valodas pasaulē un Baltijā: struktūra, daudzveidība un pārmaiņas", kuru vadīja Tallinas Universitātes igauņu zīmju valodas pētnieks Pēters Zalāns Herbsts-Romaneks (*Péter Zalán Herbszt-Romanek*). Lekcijā tika aplūkota zīmju valodu daudzveidība, struktūra un attīstība.

Zīmju valodas nav universālas – dažādās valstīs tām ir sava gramatika, vēsture un īpatnības. To pētniecība palīdz labāk izprast valodu attīstību un stiprināt nedzirdīgo kultūras identitāti.

26. septembris, Rīgas Ēbelmuižas pamatskolas skolēnu priekšnesums "Rudens Rīgai".

Lekcijas tulkošanu latviešu zīmju valodā un starptautiskajās zīmēs brīvprātīgi nodrošināja divi nedzirdīgie – Artis Slaidiņš-Ozols un Elfa Kesenfelde.

Videoziņu sižets Nr. 14 "Zīmju valodu daudzveidība un nākotne Baltijā"

SPIED ŠEIT

Sestdiena, 26. septembris: Nedzirdīgo dienas svētki

Rīgas kultūras centrā "Imanta" norisinājās Nedzirdīgo dienas svētki, pulcējot nedzirdīgo kopienas pārstāvjus, viņu ģimenes un citus interesentus. Pirms koncerta apmeklētājiem bija iespēja piedalīties dažādās radošajās darbnīcās un aktivitātēs, ko piedāvāja LNS Kopienas centrs, "LNS Surdotehniskās palīdzības centrs", "LNS Rehabilitācijas centrs", biedrība "Apeirons", Sociālās integrācijas valsts aģentūra, LNS Jauniešu centrs un Latvijas Nedzirdīgo sporta federācija. Apmeklētāji varēja arī iepazīties ar organizāciju pakalpojumiem un atbalsta iespējām.

26. septembris, LNS Kurzemes reģionālās biedrības Liepājas grupas vadītāja Ilze Jaunzeme uzstājas ar priekšnesumu "Paspēlēsim paslēpes".

Pēcpusdienā notika Nedzirdīgo dienas svētku koncerts "Iestājoties par nedzirdīgo personu cilvēktiesībām". Koncertu atklāja LNS Rīgas reģionālās biedrības valde ar deju "Ritma dzirksts", pēc kuras klātesošos uzrunāja LNS prezidents Edgars Vorslovs. Viņš atgādināja, ka šis gads nedzirdīgo kopienai ir īpašs – aprit 20 gadi kopš ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām pieņemšanas un 75 gadi kopš Pasaules Nedzirdīgo federācijas dibināšanas. E. Vorslovs uzsvēra federācijas ieguldījumu nedzirdīgo cilvēku tiesību aizstāvēšanā un atskatījās uz pārmaiņām, kas gadu gaitā uzlabojušas nedzirdīgo cilvēku dzīves kvalitāti. Viņš norādīja, ka kopīgiem spēkiem ir izdevies daudz sasniegt, īpaši izceļot nedzirdīgo kopienas vienotību, dažādu paaudžu līdzdalību un sadarbības partneru atbalstu.

Svētku dalībniekus ar video starpniecību sveica arī labklājības ministra padomnieks komunikācijas jautājumos Kaspars Magurs. Viņš pateicās nedzirdīgo kopienai par neatlaidību un ieguldījumu iekļaujošākas Latvijas veidošanā, uzsverot, ka nedzirdīgo cilvēku tiesību aizstāvēšana nav prasība pēc īpašām privilēģijām, bet gan pēc vienlīdzīgām iespējām iegūt izglītību, strādāt, saņemt informāciju un valsts pakalpojumus, kā arī piedalīties sabiedrības un kultūras dzīvē. Īpaši viņš izcēla latviešu zīmju valodas nozīmi: "Tā nav tikai saziņas līdzeklis, tā ir valoda, kultūra un daļa no cilvēka identitātes." Viņš arī atgādināja, ka šogad latviešu zīmju valodas alfabētam aprit 75 gadi. Viņš uzsvēra, ka risinājumi jāveido kopā ar nedzirdīgo kopienu, ieklausoties tās vajadzībās, un novēlēja visiem spēku, enerģiju un vienotību.

Vidējās paaudzes deju kolektīvs (VPDK) "Imantieši" izpildīja dejas "Tīruma deja", "Klabandancis" un "Kurzemnieku strīķis", bet Nedzirdīgo kopienas deju kolektīvs priecēja ar priekšnesumiem "Meitene Zeltene" un "Pilnu riekstu kabatā". Nedzirdīgo kopienas koris izpildīja dziesmas "Seko saviem sapņiem", "Atnākšu pie sevis" un "Dod, Dieviņi", savukārt Rīgas Ēbelmuižas pamatskolas skolēni – "Mēs tikāmies martā" un "Rudens Rīgai".
Koncertā ar saviem priekšnesumiem piedalījās arī LNS reģionālo biedrību pārstāvji un LNS Jauniešu centrs. Vidzemes reģionālā biedrība uzstājās ar unikālu dziesmu "Dziesma dzīvo rokās", Latgales reģionālās biedrības Rēzeknes grupa – "Uzmanību! Ē! Pakalpojumi!", Kurzemes reģionālās biedrības Liepājas grupa – "Paspēlēsim paslēpes", savukārt LNS Jauniešu centrs ar vizuālā stāstījuma (VV) priekšnesumu "Pienenes". Koncerts noslēdzās ar kopdziesmu "Mana dziesma" un LNS vadības pateicības uzrunu.
Vakarā svētki turpinājās LNS Kopienas centrā ar atpūtas vakaru "Kopā būt", kur dalībnieki un draugi varēja satikties un parunāties.

Nedzirdīgo dienas svētku koncerts

SPIED ŠEIT

Svētdiena, 27. septembris: Pasaules Nedzirdīgo federācijai 75 gadi

Starptautiskās Nedzirdīgo nedēļas noslēgumā LNS publicēja videoziņas Nr. 48, kas bija veltītas Pasaules Nedzirdīgo federācijas (WFD) 75 gadu jubilejai. WFD dibināta 1951. gada 23. septembrī Romā, Itālijā. Tās galvenais mērķis ir aizstāvēt nedzirdīgo cilvēku tiesības, veicināt vienlīdzību, nacionālo zīmju valodu atzīšanu un informācijas pieejamību. Videoziņās tika sniegts ieskats federācijas vēsturē, nozīmīgākajos sasniegumos un ieguldījumā nedzirdīgo cilvēku tiesību aizstāvēšanā. Īpaši uzsvērts princips "Neko par mums bez mums!", kas apliecina nedzirdīgo cilvēku tiesības pašiem piedalīties lēmumu pieņemšanā.●

Videoziņas Nr. 48 "Pasaules Nedzirdīgo federācijai – 75"

SPIED ŠEIT

VĒSTURE

SENLAICĪGS MODINĀTĀJPULKSTENIS AR PAŠTAISĪTU GAISMAS SIGNĀLU

Teksts: Līga Kotova

Foto: LNS muzeja arhīvs

2024. gadā LNS muzeja krājumā nonāca senlaicīgs modinātājpulkstenis ar gaismas signālu. Tas savulaik piederējis LNS Goda biedrei Ervīnai Zigrīdai Žukauskai. Pēc viņas stāstītā, pulkstenis pielāgots aptuveni 1963. gadā.
Agrāk nedzirdīgie cilvēki meklēja dažādus veidus, kā no rīta pamosties bez skaņas signāla. Viens no risinājumiem bija mehāniskais modinātājpulkstenis, kas savienots ar elektrisko lampu. Noteiktā laikā lampa iedegās un pamodināja nedzirdīgo vai vājdzirdīgo cilvēku. Šādus modinātājus nedzirdīgie meistari pielāgoja paši. Pēc pieejamās informācijas, tie bija sastopami jau 20. gadsimta 60. gados. Tomēr ne visi prata šādu ierīci izgatavot, jo bija vajadzīgas tehniskas zināšanas un prasmes.
Muzeja krājumā nonākušais pulkstenis novietots uz koka pamatnes un ir pieslēdzams elektrībai. Tā aizmugurē atrodas mehānisma uzvilkšanas un laika regulēšanas pogas. Pulksteni pārveidoja īpašnieces draugs, nedzirdīgais Imants Intsons, kurš šo prasmi bija apguvis no pieredzējuša meistara.

LNS Goda biedre Ervīna Zigrīda Žukauska atceras:

"Pirms daudziem gadiem pati nopirku parastu apaļu modinātājpulksteni un palūdzu draugam Imantam Intsonam izgatavot tam koka pamatni un ierīkot elektrisko pieslēgumu. Pulkstenim bija pievienota galda lampa ar 100 W spuldzi, kas noteiktā laikā iedegās. Tas man palīdzēja no rītiem laikus pamosties un nenokavēt darbu. Sākumā strādāju Rīgas MRU, vēlāk Rīgas Gaismas tehniskajā rūpnīcā. Lai pulkstenis darbotos, katru vakaru tā aizmugurē pagriezu uzvilkšanas pogu.
Pulksteni daudzus gadus saudzīgi glabāju savās mājās. Kādu dienu mani apciemoja Līga, LNS muzeja krājuma glabātāja. Viņa pamanīja manu neparasto modinātāju. Sarunas laikā uzzināju, ka muzejs jau ilgāku laiku centies atrast tieši šādu vēsturisku priekšmetu. Bija jautājuši arī senioriem, vai viņu mājās nav saglabājies kāds vecs modinātājpulkstenis ar gaismas signālu.
No sava pulksteņa sākumā nevēlējos šķirties. Tomēr pēc ilgākām pārdomām sapratu, cik tas būs vērtīgs LNS muzejam. Beigās nolēmu uzdāvināt divus modinātājpulksteņus – vienu senlaicīgu ar paštaisītu gaismas signālu un otru sarkanu, ar baterijām darbināmu pulksteni. Sarkano pulksteni 1993. gadā saņēmu no LNS. Tolaik šādus pulksteņus varēja saņemt bez maksas."
Mūsdienās nedzirdīgajiem pieejami moderni modinātāji ar gaismas un vibrācijas signāliem. Tomēr šis pielāgotais pulkstenis ir vērtīga liecība par nedzirdīgo cilvēku izdomu un prasmi pielāgot ikdienas priekšmetus savām vajadzībām. LNS muzejs sirsnīgi pateicas Ervīnai Zigrīdai Žukauskai par vērtīgo dāvinājumu.●

KAIMIŅIEM JUBILEJA

Teksts: Līga Kotova *Foto: Tartu apriņķa Nedzirdīgo biedrības arhīvs*

TARTU APRIŅĶA NEDZIRDĪGO BIEDRĪBAI – 95

27. septembra rītā raksta autore ar "Elron" vilcienu devās no Rīgas uz Tartu, lai piedalītos Tartu apriņķa Nedzirdīgo biedrības (TKÜ) 95 gadu jubilejas svinībās. Tajā pašā dienā tika atzīmēta arī Starptautiskā Nedzirdīgo diena.

Viesošanās Tartu sākās ar Igaunijas Nedzirdīgo muzeja apmeklējumu. Muzejs atrodas biedrības telpās. Tur glabājas daudz vērtīgu materiālu un priekšmetu, kas stāsta par Igaunijas nedzirdīgo kopienas vēsturi. Raksta autori pārsteidza, cik daudz muzeja vadītājs Kaido Pāless (*Kaido Paales*) paspējis savākt salīdzinoši īsā laikā kopš muzeja dibināšanas 2023. gadā.

Īsumā par Tartu apriņķa Nedzirdīgo biedrību

Tartu apriņķa Nedzirdīgo biedrība dibināta 1931. gada 6. aprīlī. Tā uz brīvprātības un vienlīdzības pamatiem apvieno Tartu pilsētā un apriņķī dzīvojošos nedzirdīgos. Kopš 2021. gada biedrības priekšsēdētājs ir Sīms Kaunisāre (*Siim Kaunissaare*), kurš ir 21. biedrības vadītājs.

Pašlaik biedrībā ir aptuveni 175 biedri, no kuriem ceturtā daļa aktīvi piedalās tās darbībā. Aktīvo biedru vidū pārsvarā ir vidēja un vecāka gadagājuma cilvēki. Biedrībai ir sava tīmekļvietne www.tarky.ee, logotips un karogs. Dažādām biedru grupām noteikta atšķirīga biedru maksa.

Tartu trūkst igauņu zīmju valodas tulku. Tur joprojām strādā tikai divas cienījama vecuma tulces: vienai ir ap 75 gadiem, otrai – ap 80 gadiem.

Jubilejas svinības

Biedrības jubileju svinēja Tartu Cilvēku ar invaliditāti namā Rahu ielā 8. Pasākumu apmeklēja vairāk nekā 50 cilvēku. Viesu vidū bija Igaunijas parlamenta deputāts Mihkels Lēss (*Mihkel Lees*), Tartu pilsētas vicemēre Merle Kiveste (*Merle Kivest*), Tartu Cilvēku ar invaliditāti kameras izpilddirektore Senta-Ellinora Mihelsone (*Senta-Ellinor Michelson*) un Igaunijas Nedzirdīgo savienības prezidente Sirle Papa (*Sirle Papp*). Piedalījās arī Pērnavas apriņķa Nedzirdīgo biedrības valdes priekšsēdētājs Andruss Sīgs (*Andrus Siig*), Katrīna Raudlepa (*Katrin Raudlepp*) no Tallinas un Harju apriņķa Nedzirdīgo biedrības, kā arī bijušās TKÜ valdes priekšsēdētājas Anu Jegi (*Anu Jõgi*) un Maimu Sabala (*Maimu Sabal*).

Svinību programmā bija arī priekšnesums, kurā TKÜ priekšsēdētājs Sīms Kaunisāre un valde igauņu zīmju valodā bez muzikālā pavadījuma deklamēja jaunās dziesmas "Mūsu rokās dzīvo stāsts" vārdus. Klātesošie varēja noklausīties stāstus par TKÜ karogu, kopīgi nofotografēties un sveikt biedrību jubilejā. Īpašs pārsteigums biedriem bija iespēja noskatīties svētkiem sagatavotu atmiņu videostāstu ar senām fotogrāfijām no biedrības dzīves.

Arī raksta autore kā LNS muzeja pārstāve sveica biedrību un pasniedza dāvanu – ārējo cieto disku, kurā glabāt biedrības fotogrāfijas, video un dokumentus. Muzeja vadītājam tika pasniegta arī neliela vēsturiska dāvaniņa kā pateicība par sirsnīgo sadarbību. Savukārt pretī raksta autore saņēma pateicības rakstu par ilggadējo sadarbību un glāzi ar biedrības simboliku. Pirms došanās uz vilcienu vēl bija iespēja nobaudīt jubilejas torti.

Viesošanās Tartu deva iespēju tuvāk iepazīt Igaunijas nedzirdīgo kopienas vēsturi, apmainīties ar pieredzi un stiprināt sadarbību starp Latvijas un Igaunijas nedzirdīgo organizācijām.●

SPORTS

IVETA KRAZE ATKĀRTOTI EDSO VALDĒ

Teksts: Iveta Kraze

2026. gada 8.–10. oktobrī Sarajevā, Bosnijā un Hercegovinā, norisinājās Eiropas Nedzirdīgo sporta organizācijas (EDSO) ģenerālā asambleja, kurā Latvijas Nedzirdīgo sporta federācijas (LNSF) prezidente Iveta Kraze atkārtoti ievēlēta EDSO izpildkomitejā uz četriem gadiem.

Asamblejā bija pārstāvēta 31 Eiropas nedzirdīgo sporta federācija. Latviju pārstāvēja LNSF viceprezidente Gunta Vazdiķe. Par EDSO prezidentu atkārtoti ievēlēts Josifs Stavrakakis (*Iosif Stavrakakis*), par viceprezidentu – Norberts Hensens (*Norbert Hensen*), bet izpildkomitejā darbosies arī Gergelijs Tapolcai (*Gergely Tapolczai*), Burdžu Piškina (*Burcu Pişkin*) un Iveta Kraze.

Delegāti apsprieda finanšu un organizatoriskos jautājumus, uzņēma Sanmarīno pagaidu biedra statusā un atbalstīja Eiropas nedzirdīgo futbola federācijas dibināšanu. Tika prezentēta jaunā digitālā platforma "COP", atjaunotā tīmekļvietne un 2027.–2030. gada sacensību kalendārs.

Eiropas nedzirdīgo sporta spēles notiks 2028. gada 4.–14. jūlijā Stambulā, bet nākamā EDSO ģenerālā asambleja – 2027. gadā Baku.●

Teksts: Ilze Lasmane *Foto: publicitātes materiāli*

TAPUŠI VIDEO ZĪMJU VALODĀ AR PEP MAMMU PADOMIEM

Vecāku atbalsta projektā "Sadzirdēt ar sirdi" tapis videomateriāls "Droši kopā" ar praktiskiem padomiem vecākiem bērna aprūpē un attiecību veidošanā. To veido piecas īsfilmas zīmju valodā ar subtitriem latviešu valodā, informē projektā iesaistītās emocionālā atbalsta speciālistes.

Lai gan video veidoti, īpaši domājot par vecākiem ar dzirdes traucējumiem, PEP mammas uzskata, ka tie būs noderīgi ikvienam vecākam – gan nedzirdīgajiem, gan dzirdīgajiem. Tajos uzskatāmi skaidrots, kā labāk izprast un atbalstīt bērnu ikdienā.

Video "Bērns lielajās emocijās un kā reaģēt" skaidrots, ka bērna negatīvā uzvedība var liecināt par emocionālu pārslodzi, nevis apzinātu kaitniecību. Vecāki var uzzināt, kā šādās situācijās reaģēt un atbalstīt bērnu.

Sērijā "Ko dod 1:1 laiks ar bērnu" stāstīts par to, kāpēc bērnam ir svarīga nedalīta vecāku uzmanība, kā to nodrošināt un kā kopā pavadīts laiks palīdz veidot ciešu saikni starp vecākiem un bērnu, ienesot ģimenē vairāk miera, sadarbības un savstarpējas sapratnes.

Video "Mazuļa sajūtu skaidrojums" PEP mamma un fizioterapeite Ieva Ozoliņa demonstrē un skaidro mazuļu aprūpes pamatprincipus – celšanu, velšanu, autiņbiksīšu maiņu, ģērbšanu, atraudziņas gaidīšanu un nēsāšanu.

Materiālā "Rotaļāšanās un rotaļām droša vide" skaidrota rotaļāšanās nozīme bērna attīstībā. Sniegti arī padomi drošas rotaļu vides iekārtošanai un parādīti bīstamu situāciju piemēri un to novēršanas iespējas.

Savukārt video "Vecāka resursi" stāstīts par to, kāpēc vecākiem ir svarīgi rūpēties arī par sevi. Tajā skaidrots, kas ir iekšējie un ārējie resursi un kā rūpes par sevi un atbalsta pieņemšana var uzlabot vecāku labsajūtu un palīdzēt ikdienā.

PEP mammu sagatavoto tekstu zīmju valodā atveido LNS Kopienas centra pārstāve Krista Freimane.

Videomateriāli sagatavoti projektā "Sadzirdēt ar sirdi: PEP mammu vadīts nodarbību cikls vecākiem ar dzirdes traucējumiem bērnu audzināšanas ceļā", ko īstenoja biedrība "PEP mammu apvienība" sadarbībā ar Latvijas Nedzirdīgo savienību. Tā izstrādi ar Latvijas valsts budžeta līdzekļiem finansiāli atbalstīja Sabiedrības integrācijas fonds (SIF). Par tā saturu atbild projekta īstenotāja biedrība "PEP mammu apvienība".

ATBALSTA PROJEKTS VECĀKIEM "SADZIRDĒT AR SIRDI" IR NOSLĒDZIES

Septembrī LNS Kopienas centrā noslēdzās gadu ilgušais vecāku atbalsta projekts "Sadzirdēt ar sirdi". Tā laikā notika 37 grupu nodarbības un divi lielāki pasākumi.

Gadu ilgs atbalsts ģimenēm

Kopumā projekta aktivitātēs piedalījās 98 cilvēki – 53 pieaugušie un 45 bērni. Gada laikā reģistrēts 511 apmeklējumu, turklāt 73,5 % dalībnieku aktivitātēs piedalījās atkārtoti.

Projekta mērķis bija radīt ģimenēm drošu un atbalstošu vidi, kurā iegūt zināšanas par bērnu attīstību un vecāku lomu, satikties, dalīties pieredzē, uzdot jautājumus un saņemt savstarpēju atbalstu.

Nodarbībās tika runāts par sievietes un vīrieša lomu un partnerattiecībām ģimenē, vecāku emocijām, izdegšanu, rūpēm par sevi, bērna un visas ģimenes miegu, lielajām emocijām, piesaistes nozīmi, robežām ģimenē, māsu un brāļu attiecībām, kā arī bērnudārza gaitu uzsākšanu un bērna pieredzi tajā.

Ģimenes tika aicinātas sarunāties arī par svētku laiku un tā radītajām sajūtām, ģimenes tradīcijām. Tikšanās deva iespēju atklāti runāt par nogurumu, šaubām un attiecību izaicinājumiem, kā arī satikt citus vecākus ar līdzīgu pieredzi. "Priecājamies redzēt, ka ģimenes atgriežas. Tas nozīmē, ka šīs tikšanās nav tikai vieta, kur iegūt informāciju. Tā ir vieta, kur vecāks var atnākt ar savu nogurumu, jautājumiem un pieredzi un sastapt citus, kuri piedzīvo ko līdzīgu. Gada laikā esam redzējuši, kā tikšanās reizes stiprina pašu kopienu," stāsta projekta vadītāja Laura Eglīte-Jefanova. Viņa arī pateicas zīmju valodas tulcei Guntai Birnītei, kura nodrošināja saziņu gandrīz visos ar projektu saistītajos pasākumos.

Dalībnieki projektu vērtē atzinīgi

Aptaujātie atbalsta grupu dalībnieki projektu vērtē atzinīgi. Viņi norāda, ka nodarbības palīdzējušas kļūt mierīgākiem un drošākiem vecākiem. Dažiem mazinājušās dusmas un spriedze attiecībās ar bērnu, kā arī kļuvusi vieglāka ikdienas sadarbība.

Visi aptaujātie vecāki atzinuši, ka pēc nodarbībām labāk izprot bērna attīstību un vajadzības, kā arī savas vajadzības. Dalībnieki norādījuši, ka labāk spēj atpazīt un izprast bērna emocijas, bet 85 % jūtas labāk sagatavoti arī savu emociju izpratnei.

Savukārt 77 % aptaujāto atzinuši, ka uzlabojušās viņu spējas rūpēties par sevi gan fiziski, gan emocionāli. Tikpat daudzi tagad labāk jūtas vecāka lomā un ir pamanījuši pozitīvas pārmaiņas ģimenes attiecībās.

Nozīmīgs ieguvums bijusi arī savstarpējo kontaktu veidošana: 62 % aptaujāto dalībnieku izveidojuši ciešāku kontaktu ar citām nedzirdīgo kopienas ģimenēm, bet 69 % dalībnieku norādījuši, ka nodarbības palīdzējušas labāk iejusties kopienā un iegūt jaunus draugus. Savukārt 85 % dalībnieku uzskata, ka dalība atbalsta grupās palīdzējusi justies pārliecinošāk un labāk iekļauties arī plašākā sabiedrībā.

Vairākas ģimenes projekta noslēgumā īpaši izcēlušas "Ģimenes dienas" tēviem paredzēto diskusiju ar biedrības "Tēvi" pārstāvi Gati Smidrovski. Viņu atsauksmes liecina par nepieciešamību arī turpmāk organizēt speciālistu vadītas sarunas par ģimenes jautājumiem kopienas vīriešiem. •

Projektu "Sadzirdēt ar sirdi: PEP mammu vadīts nodarbību cikls vecākiem ar dzirdes traucējumiem bērnu audzināšanas ceļā" īstenoja biedrība "PEP mammu apvienība" sadarbībā ar Latvijas Nedzirdīgo savienību.

Projekts īstenots ar Sabiedrības integrācijas fonda (SIF) finansiālu atbalstu valsts budžeta programmas "Ģimenei draudzīga pašvaldība" projektu konkursa "Atbalsts ģimeņu interešu pārstāvošo NVO pamatdarbības nodrošināšanai" ietvaros.

PEP mammu padomi zīmju valodā:

SPIED ŠEIT

Teksts: Elfa Kesenfelde *Foto: no žurnāla "BILANCE" arhīva*

AINĀRS OSMANIS – ARĪ ŽURNĀLA "BILANCE" LAPPUSĒS

LNS tehniskais darbinieks Ainārs Osmanis darbojas grāmatvedības programmatūras izstrādes jomā. Žurnāla "BILANCE" 2026. gada septembra numurā publicēts raksts, kurā viņš stāsta par digitalizāciju un digitālo grāmatvedību.

Aināram ir bakalaura grāds ekonomikā un profesionālā izglītība datorprogrammu izstrādē. Viņš turpina mācīties un interesējas arī par dažādām netradicionālām jomām, piemēram, nesen apmeklējis aušanas kursus.

Žurnālā publicētajā rakstā Ainārs skaidro, ka uzņēmumos arvien vairāk darbu var paveikt digitāli un automatizēt. Piemēram, rēķinus var sagatavot un nosūtīt elektroniski, automatizēt datu apmaiņu ar bankām, kā arī dokumentus droši uzglabāt digitālā arhīvā. Tas palīdz ietaupīt laiku, samazināt kļūdu iespējamību un ar roku veicamo darbu, kā arī mazināt stresu. Tomēr tikai ar datorprogrammu nepietiek. Ainārs norāda, ka svarīgi ir sakārtot darba procesus, lai dažādas sistēmas spētu sadarboties un informāciju nevajadzētu vairākkārt ievadīt ar roku. Arī mazam uzņēmumam nav obligāti vajadzīga dārga un sarežģīta programma. Reizēm pietiek ar vienkāršu risinājumu, kas atbilst konkrētā uzņēmuma vajadzībām. Ainārs uzsver, ka digitalizācija nozīmē arī cilvēku darba paradumu maiņu. Vislielākais ieguvums ir tad, ja digitālajos procesos iesaistās visi darījumu ķēdes dalībnieki.

Bet kāda ir Aināra darba ikdiena LNS? Otrdienās un ceturtdienās viņu bieži var sastapt LNS un "LNS Rehabilitācijas centrā", bet citās dienās viņš pēc pieprasījuma dodas arī ārpus Rīgas, lai sniegtu tehniskos pakalpojumus LNS reģionālajās biedrībās. Ainārs veic IT administratora pienākumus, tostarp uztur lietotāju darba datorus. Viņa pienākumos ietilpst arī ar valsts deleģēto uzdevumu izpildi saistīto datu ievade.

Un kur Ainārs mēdz būt, kad nav sastopams Rīgā? Viņš pats atbild: "Ja neesmu sastopams Rīgā, tad es varu būt jebkur: dārzā, Latvijas novados, retu reizi arī ceļoju pa Eiropu." •

Teksts: Līga Kotova

MŪŽĪBĀ DEVUSIES LNS GODA BIEDRE VERONIKA CVETKOVA (1929–2026)

Šī gada 29. septembrī 96 gadu vecumā mūžībā devusies LNS Goda biedre Veronika Cvetkova, ilggadēja nedzirdīgo jauniešu šūšanas skolotāja un aktīva LNS sabiedriskā darbiniece.
Veronika Cvetkova dzimusi 1929. gada 12. novembrī Krāslavas pusē. Mācījusies Laizānu Kurlmēmo skolā. Par Latvijas Nedzirdīgo biedrības biedri kļuva 1949. gadā.
Nozīmīga Veronikas darba dzīves daļa bija saistīta ar profesionālo izglītību. Viņa strādāja Rīgas MRU, bet vēlāk 20 gadus – Rīgas 16. profesionāli tehniskajā vidusskolā par šūšanas skolotāju. Veronikas lielākais ieguldījums nedzirdīgo kopienā bija jauno cilvēku izglītošana – šuvēja profesijā viņa apmācīja aptuveni 200 nedzirdīgu cilvēku.
Daudzus gadus Veronika aktīvi darbojās arī LNS. Viņa 20 gadus vadīja Rīgas reģionālās biedrības Latgales grupu, kas tolaik bija lielākā LNS grupa. Desmit gadus viņa darbojās arī "Rītausmas" pensionāru padomē.
Par ieguldījumu nedzirdīgo izglītošanā un sabiedriskajā dzīvē 1994. gadā Veronikai Cvetkovai piešķirts LNS Goda biedres nosaukums.
Veronikai tuvs bija teātris, kurā viņa spēlēja jau kopš pamatskolas. Viņa labprāt pavadīja laiku kopā ar savu kuplo ģimeni, bet arī cienījamā vecumā turpināja interesēties par notikumiem LNS, Latvijā un pasaulē.
Paldies Veronikai par mūža ieguldījumu nedzirdīgo cilvēku izglītošanā, ilggadējo darbu LNS un rūpēm par nedzirdīgo kopienu!

LNS valde izsaka līdzjūtību Veronikas ģimenei, tuviniekiem, draugiem un visiem, kuri viņu pazina.

MŪŽĪBĀ DEVUSIES LNS RĪGAS RB GODA BIEDRE ZINAĪDA PANTJA (1943–2026)

Šajā skaistajā rudens lapkritī, 17. oktobrī, 83 gadu vecumā mūžībā devusies LNS Rīgas reģionālās biedrības Goda biedre Zinaīda Pantja. Goda biedres nosaukums viņai piešķirts 2021. gadā.
Zinaīda dzimusi 1943. gada 31. augustā Rīgā. Divu gadu vecumā pēc pārciestas slimības viņa zaudēja dzirdi. Mācījās Rīgas nedzirdīgo bērnu internātskolā un Rīgas Raiņa 8. vakara (maiņu) vidusskolā. Par LNS biedri viņa kļuva 1959. gadā.
No 1960. līdz 1975. gadam Zinaīda strādāja Rīgas mācību ražošanas uzņēmumā, kur šuva putekļu mēteļus. Vēlāk strādāja mēbeļu ražotnē "Latvija", kur šuva audumus mīkstajām mēbelēm. Zinaīda aktīvi piedalījās nedzirdīgo sabiedriskajā dzīvē un bija LNS Rīgas RB Latgales grupas biroja locekle.
1971. gadā kultūras centrā "Rītausma" Zinaīda iepazinās ar Vasiliju, ar kuru 1973. gadā apprecējās Ukrainā. Abi saderēja kā cimds ar roku. Zinaīdai patika ceļot. Kopā ar vīru viņa apmeklēja daudzas valstis un arī pati organizēja ceļojumus nedzirdīgajiem.
Rudens un ziemas sezonā Zinaīda kopā ar vīru brīvprātīgi palīdzēja kultūras centra "Rītausma" garderobē. Daudzi viņu atceras kā sirsnīgu, laipnu, atsaucīgu un vienmēr smaidošu cilvēku. Zinaīdas gaišais smaids, labestība un atmiņas par kopā piedzīvoto paliks mūsu sirdīs.

LNS valde un LNS Rīgas reģionālā biedrība izsaka līdzjūtību Zinaīdas vīram, tuviniekiem, draugiem un visiem, kuriem viņa bija tuva.

Teksts: Elfa Kesenfelde, Jānis Skudra

VIKTORS ĶUZIS: PLATAIS SMAIDS, KO NEAIZMIRSĪSIM (1995–2026)

2026. gada 25. septembrī biedrības "BMW Lion Club" biedrus sasniedza sēru vēsts par ilggadējā biedra Viktora Ķuža aiziešanu mūžībā. Kluba biedri vēlas dalīties sirsnīgās atmiņās par viņa dzīvesprieku, apņēmību un aizrautību.
Viktors dzimis 1995. gada 28. novembrī Daugavpilī. Mācījies Valmieras vājdzirdīgo bērnu internetpamatskolā-attīstības centrā, absolvējis Rīgas nedzirdīgo bērnu internātpamatskolu un mācījies arī Rīgas Raiņa 8. vakara (maiņu) vidusskolā.
Viktors vienmēr bija smaidīgs, žiperīgs un īsts līderis. Kopš kluba dibināšanas 2015. gadā viņš aktīvi piedalījās kopsapulcēs, BMW sacensībās Latvijā, Igaunijā un Lietuvā, kā arī citās sporta aktivitātēs.
2017. gadā Viktors kopā ar dzīvesbiedri Ivitu Kovaļevsku pārcēlās uz Angliju, kur pasaulē nāca viņu dēli Kelvins un Melvins. Šā gada pavasarī Viktors un Ivita salaulājās.
Piecu gadu ilgajā cīņā ar progresējošu slimību Viktora spēki pamazām izsīka. Tomēr viņš nepadevās, saglabāja dzīvesprieku un turpināja iesaistīties kluba dzīvē gan kā komandas biedrs, gan līdzjutējs.
Alise Cīrule Viktoru atceras kā sirsnīgu, dzīvespriecīgu un enerģisku cilvēku ar lielu sirdi. Viņai īpaši atmiņā palikusi Viktora pozitīvā enerģija un kopā pavadītais laiks.
Biedrības "BMW Lion Club" prezidents Jānis Skudra atceras: "Viktors paliks atmiņā kā viens no kvēlākajiem BMW entuziastiem un uzticamākajiem kluba biedriem. Viņš bija sirsnīgs, dzīvespriecīgs un vienmēr gatavs palīdzēt. Viņa platais smaids un pozitīvā enerģija spēja iepriecināt ikvienu. Viktors mums iemācīja, ka svarīgākais nav automašīnas, bet cilvēki, kurus tās saved kopā. Viņš bija daļa no mūsu "BMW Lion Club" ģimenes un tāds paliks vienmēr. Lai tev viegli debesu ceļi, Viktor!"

SVEICAM NOVEMBRA JUBILĀRUS!

Novembris ir laiks, kad rudens krāsas pamazām izgaist, koki nomet pēdējās lapas un daba gatavojas ziemas mieram. Dienas kļūst īsākas un rīti dzestrāki.
Sirsnīgi sveicam visus novembra jubilārus! Vēlam stipru veselību un dzīvesprieku. Lai arī gada tumšākajā laikā netrūkst gaišu domu!

RĪGAS BIEDRĪBĀ

01.11. IVETA BITE
06.11. SOLVEIGA JĒKABSONE
07.11. JĀNIS IMMURS
10.11. DAINIS RUSULIS
11.11. DIĀNA ROZĪTE
13.11. VALDA OZOLIŅA
15.11. LARISA VOROBJOVA
19.11. MĀRIS BREMZE
24.11. NATĀLIJA NOVIKOVA
28.11. VITOLDS VOLONTS
28.11. TATJANA RUDOKA-OSETROVA

LATGALES BIEDRĪBĀ

24.11. JEĻENA JAŅEVIČA

VIDZEMES BIEDRĪBĀ

30.11. KRISTĪNE DALKE

RAISA UN OĻEGS CIVKUNOVI SVIN SMARAGDA KĀZAS

Ventspils pilsētas Dzimtsarakstu nodaļā Raisa un Oļegs Civkunovi atzīmēja smaragda kāzas – 55 laulībā pavadītus gadus. Pāris apprecējās 1971. gada 28. augustā.

Raisa dzimusi Kijivā, Ukrainā, bet Oļegs ir ventspilnieks. Viņu iepazīšanās stāsts aizsākās 1970. gada Jaungada ballē, kad Raisa iepazinās ar latvieti Rozīti Pojarkovu. Jaunā draudzene uzaicināja viņu ciemos uz Latviju. Pēc ilgām pārdomām 19 gadus vecā Raisa piekrita un devās ceļojumā. Abas draudzenes apmeklēja Rīgu, Talsus un citas skaistas vietas. Pirms došanās uz Ventspili Rozīte nosūtīja telegrammu savam draugam Oļegam, paziņojot, ka abas ieradīsies ciemos. Ventspils autoostā viņas sagaidīja Oļegs. Divas nedēļas pagāja nemanot, un Raisa atgriezās Kijivā. Pusgadu abi nesazinājās, līdz 1971. gada maijā Raisa negaidīti saņēma Oļega vēstuli ar jautājumu: "Vai tu vēlies kļūt par manu sievu?"
Raisa atceras: "Tas mani ļoti pārsteidza! Sešus mēnešus nebijām sazinājušies, tāpēc lēmums nebija viegls. Tomēr piekritu un aizbraucu uz Ventspili. Sākumā mamma neļāva man palikt Latvijā, bet pēc manas vēstules ar lūgumu tomēr atsūtīja pasi."
Kad jaunais pāris devās iesniegt laulības pieteikumu, atklājās, ka Oļegam pēc šķiršanās no pirmās sievas nebija nokārtotas visas formalitātes. Nācās meklēt dokumentus arhīvā un iesniegt pieteikumu atkārtoti. Beidzot 1971. gada 28. augustā abi svinēja kāzas!
Ģimenē piedzima trīs bērni – divas meitas 1972. un 1974. gadā un dēls 1988. gadā. Kopā laulātie daudz ceļojuši pa bijušās PSRS skaistajām pilsētām. Arī šodien Raisa un Oļegs labprāt pavada laiku kopā ar bērniem un mazbērniem.

Visus 55 kopdzīves gadus pāris aizvadījis skaistajā jūras pilsētā Ventspilī, kuru abi no sirds mīl. •

LĪDZJŪTĪBAS

Laiks apstājas ar skarbu piesitienu,
Nav nākotnes, ir tikai vēju balss.
Un kādai mīļai, labai sirdij
Nekad vairs nesāpēs, ne arī sals.

/N. Dzirkale/

Mūžības ceļā devies mūsu biedrs
Ēriks Vācis
(14.11.1958.–05.10.2026.)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību tuviniekiem un draugiem.

LNS Kurzemes RB Liepājas grupas biedri

Aiz katra paliek dzīve
Un pasacītais vārds,
Bet atmiņas tik dārgās
Sirds ilgi saglabās

Izsakām visdziļāko līdzjūtību Jeļenai Uļjanovai, vīru mūžībā pavadot.

LNS Kurzemes RB Ventspils grupas biedri

KOPSOLĪ

Adrese: **Elvīras iela 19 k-2, Rīga, LV-1083**
E-pasts: **laura.zeltina@lns.lv**
Tālr.: **28475237**

Redaktore: **Laura Zeltiņa**
Maketētājs: **Edgars Celmiņš**

Sagatavots par Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.
Materiālu pārpublicēšana atļauta, tikai saskaņojot to ar izdevuma redakciju.